

Pertti Lindgren

"Jag gjorde mina antydningar naturligtvis, sen fick dom fylla i resten själv. I sin fantasi."

Annonsen var införd i Stockholms-Tidningen den 20 februari 1916:

”Ärade damer

Verkmästare, 35 år (villaägare) söker på detta sätt bekantskap med hederlig och god flicka (eller änka) ur arbetarklassen. Någon förmögenhet önskvärd. Svar förtroendefullt till 'Sol och vår', Sthlm-Tidn. annonskont., St., Vattug. 12.”

En månad senare dömdes den man som satt in annonsen till sex månaders straffarbete för att genom falska uppgifter ha lurat till sig 2 000 kronor av en hushållselev.

Han var långt ifrån den förste som dömts för detta brott. Han var heller ingen nydanare på området, bara en vanlig trist bedragare som gjorde vad alla andra gjort före honom, och skulle fortsätta att göra efter honom. Fallet innehåller inga intressanta eller fängslande omständigheter. Det var en trivial bedrägerihistoria, skriver Jan Olof Olsson, Jolo, som är den som berättar historien i sin bok *...och deras fall blev stort!* Det intressanta, det som gör att fallet går till kriminalhistorien, är just annonsen här ovan. Här utökas nämligen det svenska ordförrådet med ett ord, eller ett begrepp, som med stor träffsäkerhet beskriver bedrägeriet: ”Svar förtroendefullt till 'Sol och vår'.”

För vad är det den bedragna hoppas på om inte en tid av sol och vår? Det är själva förutsättningen för brottet. Det är en mänsklig svaghet som den förslagne bedragaren förmår utnyttja till sin fördel.

Så vitt bekant återgick aldrig den dömda till bedrägeribranschen.

Pertti Lindgren höll på i elva år.

Hur gjorde du egentligen?

- Jag ska ge ett exempel! Jag tar in på Foresta på Lidingö, ringer och bokar i förväg under antaget namn. Skickar också väskorna i förväg, tio resväskor. Åtta är fyllda med gamla tidningar och annat skräp, i tre finns mina kläder. Väskorna är numrerade. Jag ber dom öppna resväska ett och fem, och hänga in mina kläder i garderoben i den svit jag beställt.

Tre dagar senare anländer greve Kreutz från Zanbergen på Filippinerna. Han har kommit till Sverige för att filma Millesgården. Jag lever loppan, har det bra, går in på Handelsbanken en dag och träffar en avdelningschef, som råkar vara kvinna. Jag har kommit dit för att kontrollera om mina pengar har kommit. Det har dom inte.

Detta är en något äldre kvinna, hon är ensam, hon blir naturligtvis nyfiken på denne greve från Zanbergen. Det ena leder till det andra, jag får ett tillfälligt lån, och två veckor senare kan man läsa en liten notis i skvallerpressen om att greve Kreutz från Zanbergen, Filippinerna, som är i Stockholm för att filma Millesgården, ska förlova sig med avdelningschef X, Handelsbanken. Det ska bli stor förlovningsfest med massor av människor inbjudna.

På kvällen för den stora festen bodde jag redan på stadshotellet i Uppsala, under namnet friherre von Heidenstam.

Du flydde?

- Visst.

Och sen?

- Jag bodde kvar ett tag på stadshotellet. Tog det lugnt. Satt en eftermiddag i matsalen, drack en kopp te och läste tidningarna medan orkestern spelade i ett hörn, när en kvinna i femtioårsåldern kommer in och slår sig ner. När hon har gått frågar jag hovmästaren vem kvinnan är och får veta att det är en godsägarinna som brukar komma in ibland på eftermiddagarna. Hon bor utanför Uppsala. Hon är ensamstående.

När hon kommer in nästa gång beställer jag etthundra röda rosor, skickar över dom till hennes bord, tillsammans med ett visitkort, och bjuder sedan över henne till mitt bord. Vi sitter och småpratar, jag har redan presenterat mig som friherre von Heidenstam, och när hon efter en stund försiktigt frågar vad jag sysslar med svarar jag: gynekologi. Hon blir fruktansvärt intresserad.

Jag säger emellertid att jag ska resa bort, men att jag hemskt gärna vill träffa henne när jag kommer till Uppsala igen. Två veckor ska jag vara borta.

I två veckors tid springer jag sen på universitetsbiblioteket och läser allt jag kommer över om praktisk gynekologi.

Sen blev jag hennes privata gynekolog och kurator. Vi var tillsammans en tid, jag flyttade praktiskt taget ut till henne på godset, och när hon sen reste ensam till Paris kände jag att det var dags för mig att dra vidare. Tre dagar innan hon skulle återvända sålde jag hennes hästar, tjugo stycken, och skrev ett avskedsbrev där jag förklarade vad jag gjort, men att jag var ung och ville se framåt, och hoppades att hon skulle vilja låta udda vara jämnt. Vi hade ju ändå haft en underbar tid tillsammans.

Hon besökte mig sen i fängelset och ville att jag skulle komma tillbaka. Hon var fullt och fast benägen att förlåta mig.

Vad är då hemligheten bakom dina framgångar som sol-och-vårare?

- Att vara ärlig gentemot kvinnan du är med.

Ärlig?

- Ja, ärlig på så sätt att vad du säger är det du just då menar. Om jag säger att hon är den enda för mig så måste hon vara den enda för mig, just då. Annars fungerar det inte.

Jag måste ju få den kvinnan att känna sig som den enda kvinnan på jorden. Mitt motto var att den kvinna som *jag* är med, hon ska känna det som om hon gled fram i baksätet på en limousine. Det ska vara mjukt, det ska rulla framåt och det ska vara bra betjäning.

Hon får inte klaga på servicen?

Nej, nej. Jag brukade laga mat, jag blandade drinkar, jag skötte hemmet. Jag var både betjänt och älskare - och vilket fruntimmer tycker inte om det?

Finns det andra hemligheter?

- Ensamheten är så hemsk att den vill inte en kvinna uppleva. Även om det inte längre är en skam för en äldre kvinna att vara ogift, är ensamheten fortfarande en plåga för dom flesta. Och vem kan då motstå en förmögen greve? Vem kan motstå en ung älskare som visar dom konster som dom tidigare bara har läst om?

Alltid äldre kvinnor?

- Alltid äldre kvinnor. Den yngsta var trettio, den äldsta sjuttiosex.

Och det var viktigt att göra ett förmöget intryck?

- Absolut. Om jag hade tvåhundrausen kunde jag offra trettiotusen på att göra intryck. Då funderade dom inte så mycket om jag fick svårigheter ekonomiskt, tillfälligt.

Man får aldrig vara gniden och jävlig. Man ska bjuda på det bästa. Om vi gick förbi ett skyltfönster och hon tittade lite extra på en päls så sa jag genast, att den pälsen ska du ha. Hon fick den också.

Det är som på Solvalla: om man investerar ordentligt i en häst så springer hon i regel in pengar så småningom.

Blev du aldrig själv bedragen?

- Otaliga gånger.

Vad hände?

- Jag misslyckades. Jag fick inga pengar.

Vad var det för fel?

- Det gick bara inte. Dom kunde inte få loss pengar.

Var du alltid förmögen greve?

- Nej då. Det är nödvändigt att göra ett gott intryck, men det kan man ju också göra med annat än pengar. Andlighet till exempel.

När jag kom ut efter mitt första straff som bedragare - förvisad på livstid från Sverige - tillskansade jag mig en prästuniform och for tillbaka. Jag kom till Stockholm och tog in på ett hotell som pastor Tage Melin från Göteborg, med ungdomskriminalitet som specialitet. Jag hade ju suttit på uppfostringsanstalt som riktigt ung. Det dröjde inte länge förrän jag hade fått kontakt med en kyrka och jag bedrev sen uppsökande verksamhet i Gamla stan, innan jag tvingades tillbaka till Finland.

Bland annat bekantade jag mig med en dam på hotellet där jag bodde. Hon handlade med kosmetika och såg mig sittande på mitt rum, med dörren på glänt och levande ljus, förberedande min predikan. Jag var ensam och lite sorgsen. När vi bekantat oss med varandra, och hon frågade varför jag verkade så sorgsen, berättade jag om min

penningbrist på grund av att församlingen inte skickat min lön. Hon lånade mig pengar. En hel del pengar.

Berättade du mycket om dig själv när du träffade dessa kvinnor?

- Tvärtom. Jag var tystlåten. Man får nämligen aldrig gå till överdrift. Jag lyssnade mycket mer än pratade. Det lärde jag mig som präst: det är bättre att lyssna och iaktta.

Du berättade inte mycket om din förmögenhet och dina gods?

- Oerhört lite. Jag gjorde mina antydningar naturligtvis, sen fick dom fylla i resten själva. I sin fantasi. I Motala valde dom in mig i Rotary utan att jag behövde säga särskilt mycket.

Hade du aldrig dåligt samvete?

- Jo, när jag visste att kvinnan var kär i mig. Och du kan inte ana hur många nätter jag vändats därför att jag verkligen tyckt om kvinnan i fråga.

Det hindrade dig inte från att bedra dom?

- Nej, jag var iskall. Jag var en professionell manshora som sålde mig till högstbjudande.

Eller: jag var som en urmakare som älskar sitt jobb. Jag ordnade så att klockfan gick. Det fanns inga gränser, bara den gick. Det var inte meningen att dom skulle skadas för livet, men när det var så lätt var det bara att sätta igång och sen följa med på vägen.

PERTTI LINDGREN föddes i Åbo 1936, kom till Sverige som krigsbarn 1940 och växte upp på en herrgård i Fåglum, Västergötland, men återvände efter kriget till sin mor i Nådendal, Finland. Efter problem i skolan sattes den unge Pertti på uppfostringsanstalt, rymde därifrån och skickades av sin mamma till Sverige. Han hann bland annat arbeta som avsynare i en BH-fabrik ("ett jävla drömjobb") och kontorist på SAS innan han 1956 dömdes för första gången i Finland, för stöld. Snart hade han anmält sig som frivillig till det militära, stannade där i ett och ett halvt år – och träffade Rittva, "min första och sista absoluta kärlek". Det var, säger Pertti, sedan hon bedragit honom som han under elva år försörjde sig som sol-och-vårare i både Sverige och Finland.

Enligt egen utsago bedrog han 270–275 kvinnor på sammanlagt mellan tre och fyra miljoner kronor (i dagens penningvärde). Han har dömts flera gånger.

1978 återvände Pertti Lindgren till Sverige, sedan regeringen upphävt ett tidigare utvisningsbeslut på livstid. Han är numera svensk medborgare och arbetar som undersköterska på S:t Eriks sjukhus, när han inte uppträder som sångare med egen orkester på restauranger och företagsfester.

ANDERS SUNDELIN

Ur Konsten att berätta en historia (1992)